

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Francesco Vanderjeugd

tegen

Krant van West-Vlaanderen

Met een brief van 23 november 2022 dient meester Jorgen Van Laer namens zijn cliënt, de heer Francesco Vanderjeugd, een klacht in tegen Krant van West-Vlaanderen. Aanleiding is een artikel van 4 november 2022 onder de titel *Wat de audit echt zegt over de burgemeester. Exclusief: onze krant kon rapport over Staden inkijken*. Toenmalig directeur redactie van Krant Van West-Vlaanderen Pascal Kerkhove en verantwoordelijk uitgever van Roularta Media Group Sophie Van Iseghem antwoorden met een brief van 9 februari 2023, waarop Jorgen Van Laer reageert met een brief van 1 maart 2023.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 8 mei 2023. Francesco Vanderjeugd en meester Marthe Everaet woonden de hoorzitting bij. Voor Krant van West-Vlaanderen waren Pascal Kerkhove, Sophie Van Iseghem en journalist Laurens Kindt aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over een rapport van Audit Vlaanderen over burgemeester Francesco Vanderjeugd van Staden. In dat rapport staat volgens het artikel dat Vanderjeugd gebruik maakte van voorkennis bij vastgoeddeals in zijn eigen gemeente, zich in een staat van belangenvermenging plaatste en handelde in een schijn van partijdigheid.

Audit Vlaanderen startte eind 2021 een onderzoek naar verdachte vastgoedtransacties door burgemeester Vanderjeugd, die ook bevoegd is voor ruimtelijke ordening. Een dossier gaat over een pand dat hij kocht en twintig maanden later aan een projectontwikkelaar verkocht met een meerwaarde van 285.000 euro. Het andere dossier betreft de aankoop van twee panden die hij na een maand doorverkocht met een meerwaarde van 178.000 euro.

Volgens het artikel blijkt uit de doorlichting van Audit Vlaanderen dat Vanderjeugd de winstgevende deals allerm minst en stoemelings deed. Er zit een systeem achter, waarbij hij telkens zijn oog laat vallen op een leegstaand pand, de eigenaar van een aanpalend pand overtuigt om ook te verkopen, een schets voor een project laat maken door een bevriend architect en daarmee de markt opgaat om te verkopen aan een projectontwikkelaar.

De journalist schrijft dat er volgens de auditeurs sprake is van een schijn van partijdigheid en een staat van belangenvermenging. In het eerste dossier was Vanderjeugd aanwezig op momenten dat in de gemeenteraad en het schepencollege de vereiste vergunningen werden goedgekeurd, wat niet strookt met het Decreet Lokaal Bestuur en de deontologische code voor mandatarissen, en onderhield hij ook privé nauwe contacten met de projectontwikkelaar. In het tweede dossier is volgens Audit Vlaanderen ook sprake van voorkennis.

Volgens het artikel blijkt uit het rapport van Audit Vlaanderen dat burgemeester Vanderjeugd niet vies is van wat hand- en spandiensten, zoals uitoefenen van druk in een conflict over de

verplaatsing van een waterleiding en hengelen naar sponsoring bij een architect en een projectontwikkelaar. Volgens het rapport kocht Vanderjeugd ook champagne voor de Rotary.

De audit werd besproken in de gemeenteraad. CD&V vroeg dat Vanderjeugd tijdelijk enkele bevoegdheden zou afstaan, N-VA alludeerde op een tijdelijke stap opzij. Maar Vanderjeugd ging op beide vragen niet in en blijft zijn onschuld uitschreeuwen, schrijft de journalist.

Tot slot vermeldt hij dat de burgemeester op gesprek moet bij de gouverneur, dat de gemeente onder verscherpt toezicht staat en dat het eindrapport van Audit Vlaanderen werd doorgestuurd naar de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie, die samen met het parket van Ieper, waar ook een onderzoek loopt, zal bekijken of de aantijgingen tegen Vanderjeugd sterk genoeg zijn om het dossier voor een rechtbank te brengen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER

Waarheidsgetrouwheid en mogelijke onschuld

Klager zegt dat het artikel niet strookt met de inhoud van het rapport van Audit Vlaanderen. De journalist gaat verder dan het louter rapporteren van wat in het rapport staat. Hij geeft er een eigen versie en invulling aan en poneert zonder voorbehoud en nuancering dat klager zich schuldig maakte aan handelen met voorkennis, belangenvermenging en inbreuken op het Decreet Lokaal Bestuur, terwijl het rapport zulke deducties niet toelaat en niet bevat. Hij stelt de vermeende strafbare feiten voor als vaststaand, maar nergens in het rapport worden de vermelde tenlasteleggingen als een vaststaand, bewezen gegeven geformuleerd. Het beeld dat het artikel aan de lezer opdringt, is niet waarheidsgetrouw.

De journalist heeft het over 'het systeem Francesco'. Hij formuleert de aantijgingen als een zich herhalend, georganiseerd gegeven, terwijl het auditrapport nergens spreekt over een systeem, waarin klager planmatig zou opereren ter ondersteuning van eigen winstbejag. De journalist doet aan sfeerschepping en maakt onvoldoende onderscheid tussen feitelijke berichtgeving en commentaar of persoonlijke mening.

Forensische audits van Audit Vlaanderen beogen een objectieve weergave van de feiten en een onderzoek naar *mogelijke* misdrijven. Audit Vlaanderen is niet bevoegd om te oordelen of een misdrijf heeft plaatsgevonden of om schuld vast te stellen. Het heeft een rapporterende rol. Indien die rapportering aantoont dat verder onderzoek noodzakelijk is, meldt het dit aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie en het parket. Het enige wat men uit het rapport kan afleiden is dat verder onderzoek nodig is, terwijl de journalist schrijft dat deze instanties gaan bekijken of de aantijgingen sterk genoeg zijn om ze voor een rechtbank te brengen. Dat is manifest incorrect. Het scheidt het beeld dat klager schuldig is en er alleen nog een procedurele tussenstap nodig is om naar de rechtbank te gaan, terwijl het enige gevolg van de verzending is om verder onderzoek te voeren. Na dit onderzoek zullen de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie en het parket nagaan of er reden is de strafvervolging (verder) in te stellen. Dit is niet hetzelfde als 'het dossier voor de rechtbank brengen'. Het artikel schendt het vermoeden van onschuld door feiten die het voorwerp uitmaken van een lopend strafrechtelijk onderzoek voor te stellen als vaststaande en bewezen feiten.

Wederhoor

De journalist heeft klager geen kans op wederhoor geboden. Hij heeft op geen enkele manier een reactie gevraagd, terwijl het artikel ernstige beschuldigingen bevat die de eer en goede naam betreffen. Krant van West-Vlaanderen zegt dat het wederhoor heeft geboden bij eerdere publicaties over de vastgoedtransacties van klager, maar dat is geen argument. De journalist kon op basis van vorige reacties niet weten wat de reactie van klager zou zijn op de specifieke inhoud van het auditrapport. En zelfs de eerdere reacties van klager zijn niet weergegeven in het artikel.

Klager heeft niet de kans gekregen om in te gaan op specifieke elementen in het artikel die vanwege de beslotenheid van het auditrapport nog nooit naar buiten waren gekomen. Anders dan in vroegere publicaties waarin in algemene termen sprake was van belangenenneming, gaat de journalist heel specifiek in op de inhoud van het rapport en bevat het artikel specifieke elementen, zoals de prijs van de vastgoedtransacties en de winstmarges, de vraag waarom er twee keer een gelijkaardige vastgoedtransactie is geweest, het zogenaamde systeem dat daarachter zou zitten, het leveren van hand- en spandiensten, het uitoefenen van druk en het schenken van champagne. Klager heeft hierop nooit eerder kunnen reageren en heeft ook niet de kans gekregen om te zeggen dat hij de audit en de uitkomst ervan betwist.

Krant van West-Vlaanderen verwijst naar de reactie van klager die ze de week voordien publiceerde naar aanleiding van de bespreking van het auditrapport in de besloten zitting van de gemeenteraad. Maar ook dat is geen argument. Dit ging om een standpunt in algemene bewoordingen op Facebook waarin klager stelde dat hij niets misdaan heeft en om een reactie aan andere media op het verzoek van de oppositie om bevoegdheden in te leveren. Dat ging niet over de specifieke inhoud van het rapport die in het artikel aan bod komt. Het artikel gaat verder en heeft een andere insteek dan het vorige artikel over de besloten gemeenteraad.

Respect voor het privéleven

De manier van berichtgeving betekent een ernstige inbreuk op het privéleven van klager. Respect voor het privéleven geldt ook voor publieke figuren en in het kader van professionele activiteiten. Mochten de feiten met de nodige nuance zijn aangebracht, dan waren de repercussies voor klager minder verregaand geweest. Maar ongefundeerde beschuldigingen kunnen nooit worden verantwoord door een verwijzing naar het maatschappelijk belang en het maatschappelijk belang is er niet mee gediend om mensen af te schilderen als criminelen. Het artikel schendt dan ook het privéleven van klager.

KRANT VAN WEST-VLAANDEREN

Waarheidsgetrouwheid en mogelijke onschuld

Krant van West-Vlaanderen zegt dat het artikel kadert in een breed onderzoeksproject naar de rol van burgemeesters in vastgoedprojecten in de eigen gemeente, waarbij ook klager aan bod kwam. Gespreid over elf maanden publiceerde Krant van West-Vlaanderen meerdere relevante artikels over de vastgoedtransacties van klager. Het eerste gaat over de ‘twee opvallende vastgoedtransacties’ en ‘lucratieve vastgoeddeals’, waarvan opnieuw sprake in het betwiste artikel. Na deze publicatie startte het parket van Ieper een vooronderzoek. Het tweede artikel berichtte over het vooronderzoek van Audit Vlaanderen dat finaal uitmondde in een forensisch onderzoek. Het derde ging over de afgelasting van het feest van de burgemeester omdat klager naar eigen zeggen niet kon genieten zolang het onderzoek loopt. Het vierde artikel meldde dat Audit Vlaanderen zijn onderzoek had afgerond en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Somers Staden onder verscherpt toezicht plaatste. Het

vijfde ging over de besloten gemeenteraadszitting waarop de audit werd besproken en de oppositie aan klager vroeg een deel van zijn bevoegdheden in te leveren. Ten slotte volgde het artikel dat het voorwerp uitmaakt van de klacht.

Dit artikel geeft de inhoud van het rapport van Audit Vlaanderen waarheidsgetrouw weer. Klager bewijst op geen enkel ogenblik dat dit niet het geval zou zijn. Er is ook geen sprake van mengeling van feiten, beweringen, veronderstellingen of opinies. Vanuit een logische journalistieke opbouw refereert het artikel aan eerder vastgestelde en gepubliceerde feiten zoals de lucratieve aan- en verkoop van panden en de manier waarop klager hierbij tewerk ging. Naast die coherente journalistieke opbouw gebruikt de journalist alleen letterlijke citaten uit de audit, zoals ‘gebruik van voorkennis, schijn van partijdigheid, staat van belangenvermenging, niet volgens Decreet Lokaal Bestuur’, enz. De journalist trekt geen conclusies en het woord ‘systeem’ houdt geen oordeel in. Het is de loutere vaststelling dat iemand enkele keren op dezelfde manier tewerk gaat.

Het artikel maakt nergens gewag van een mogelijke (strafrechtelijke) schuld van klager en zet klager nergens neer als een schuldig bevonden misdadiger, zoals hij beweert. Het vermoeden van onschuld blijft overeind. Dat blijkt ook duidelijk uit de laatste paragraaf, waarin duidelijk staat dat het auditrapport verder haar gevolg zal kennen via een gesprek met de gouverneur en de behandeling door het parket. De pers heeft het recht om te citeren uit rapporten van officiële onderzoeksorganen. Dat betekent niet dat daarmee het proces is gevoerd of het vermoeden van onschuld zou zijn geschonden. Het staat wel vast dat het rapport van Audit Vlaanderen werd overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie en het parket en dat er dus duidelijke aanwijzingen zijn die verder uitgeklaard moeten worden en een verder onderzoek noodzaken.

Wederhoor

Het artikel uit geen nieuwe of onbekende beschuldigingen aan het adres van klager waarvoor opnieuw wederhoor moest worden geboden. Krant van West-Vlaanderen heeft bij de eerdere artikels telkens een reactie gevraagd, bij het laatste niet meer. Dat was gerechtvaardigd en verantwoord. Het had geen meerwaarde om klager opnieuw te contacteren. Krant van West-Vlaanderen heeft meerdere keren geschreven dat klager zegt dat hij onschuldig en ook het betwiste artikel vermeldt dat hij zijn onschuld blijft uitschreeuwen.

De reactie van klager op de twee vastgoedtransacties kwam aan bod in het eerste artikel. De journalist heeft toen vooraf een reactie gevraagd, de neerslag ervan doorgestuurd naar klager en die, met de correcties van klager, gepubliceerd. Daarin heeft klager gereageerd op de koop en verkoop van de panden, waarbij hij specifiek is ingegaan op de twee dossiers. Het biedt geen meerwaarde om dan opnieuw een reactie te vragen bij de publicatie van de precieze aan- en verkoopprijzen. Die bedragen komen rechtstreeks uit de audit.

De reactie van klager op het auditrapport kwam aan bod in het vijfde artikel over de besloten zitting van de gemeenteraad, een week voor publicatie van het betwiste artikel. Dat gebeurde op basis van een post van klager op Facebook en van zijn uitspraken naar aanleiding van de zitting van de gemeenteraad. Daarin zei hij dat hij deontologisch en juridisch correct heeft gehandeld en dat het inleveren van bevoegdheden, zoals de oppositie vroeg, zou kunnen overkomen als een schuldbekentenis. Die reactie werd letterlijk weergegeven. Ze is niet herhaald omdat het geen meerwaarde had om dezelfde woorden nog eens uit de mond van klager te horen. De journalist mocht er ook van uitgaan dat klager geen aparte en/of afwijkende mening zou geven afhankelijk van de mensen waarmee hij praat. De inhoud van

het auditrapport was niet nieuw en was in grote lijnen reeds eerder verschenen, met de reacties van klager. Het artikel bevat alleen nieuwe details, over het hengelen naar sponsoring voor een loopwedstrijd en de schenking van een kist champagne.

Krant van West-Vlaanderen heeft klager gedurende het hele onderzoeksproject de kans gegeven om zijn versie van de feiten te geven, maar heeft niet gereageerd op zijn verwijten op sociale media over leugeners en riooljournalistiek.

Respect voor het privéleven

Er is geen sprake van schending van de privacy. De reeks gaat over privévastgoedtransacties van klager in de eigen gemeente, met de vermoedelijke voorkennis die hij verwierf in het kader van zijn publiek ambt als burgemeester. Het ganse onderzoeksproject naar de rol van burgemeesters in vastgoedprojecten in de eigen gemeente draait over privétransacties die zij blijkbaar kunnen realiseren met de kennis die zij verwerven in het kader van hun publiek ambt. Het recht op privacy vervalt wanneer dit louter en alleen wordt ingeroepen om zich te onttrekken aan de mogelijke vaststelling van wanpraktijken.

BESLISSING

Waarheidsgetrouwheid en mogelijke onschuld

Klager duidt geen feitelijke fouten aan in het artikel en maakt niet aannemelijk dat het rapport van Audit Vlaanderen niet waarheidsgetrouw is weergegeven. Hij maakt bezwaar tegen de term *systeem* omdat die niet voorkomt in het rapport van Audit Vlaanderen, maar het staat de journalist vrij om de manier waarop de verschillende vastgoedtransacties van klager tot stand kwamen en die in het rapport aan bod komen als zodanig te analyseren en te omschrijven.

De journalist geeft de vaststellingen van het rapport weer over gebruik van voorkennis, een staat van belangenvermenging en een schijn van partijdigheid, maar schrijft niet dat klager schuldig of veroordeeld is. Hij verduidelijkt de procedure, waar hij schrijft dat Audit Vlaanderen het rapport heeft overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie en het parket, die verder onderzoek doen en nagaan of de zaak voor de rechtbank moet komen. Hij houdt rekening met de mogelijke onschuld van klager en laat dit blijken in het artikel.

Wederhoor

De vastgoedtransacties en de manier waarop die tot stand kwamen, kwam in eerdere artikels aan bod en klager heeft er in het eerste artikel – dat de zaak aan het licht bracht – loyaal op kunnen reageren. Het vijfde artikel gaf zijn reactie weer op de finalisering van het rapport en de vraag van de oppositie om bevoegdheden in te leveren. Maar de expliciete vaststellingen in het rapport van Audit Vlaanderen over het gebruik van voorkennis, een staat van belangenvermenging en een schijn van partijdigheid kwamen niet eerder aan bod, net als andere elementen over nauwe privé contacten met een projectontwikkelaar, hand- en spandiensten, uitoefenen van druk, hengelen naar sponsoring en schenken van champagne. Dat zijn ernstige beschuldigingen die de eer en goede naam van klager betreffen en waarvoor de journalist opnieuw een kans op wederhoor had moeten bieden. Dat is niet gebeurd, wat niet strookt met (de richtlijn bij) artikel 20 van de Code.

Respect voor het privéleven

Er is geen sprake van schending van het privéleven. Klager bekleedt als burgemeester een publieke functie en het artikel gaat over de vraag of hij die functie gebruikt of misbruikt heeft

in het kader van privé vastgoedtransacties. Het is journalistiek verantwoord en van maatschappelijk belang om daar onderzoek naar te doen en het publiek erover te informeren.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond wat waarheidsgetrouwe berichtgeving, aandacht voor mogelijke onschuld en respect voor het privéleven betreft.

De klacht is gegrond wat gebrek aan wederhoor betreft.

Brussel, 22 juni 2023